

Bloudění dějinami Oty Hromádka

Nyní vás zde mnozí uráží, ale těm z vás, kteří se šťastně vrátíte, budou provolávat slávu z oken kaváren, kde při žvanění prožijí půl věku – zrovna tak jako provolávali slávu legionářům po světové válce. A potom všem budou vás urážet a vynasnaží se ztročit a ztízit vám život, jak jen možno a jak toho jen dovedou.

Kapitán Emanuel V. Voska v revue Španělsko (1937)

Prorocká slova Masarykova spolupracovníka v I. odboji určená československým obráncům Španělska republiky předznamenal i poválečný osud Oty Hromádka. Narodil se v rodině lesního Otto Hromádka 30. srpna 1909 v Kněži, (dnes okres Havlíčkův Brod). Potom, co otec padl v I. světové válce, se Hromádko s matkou Marií (rozenou Kadlečkovou), třemi sourozenci a prarodičí přestěhoval do Německého Brodu, kde rodina žila ve velmi skromných poměrech.

Jeho bludná cesta dějinami začala, když v roce 1930 jako student Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně organizoval akce Komunistického svazu mládeže (Komsomolu), byl poprvé uvězněn a vyloučen ze všech vysokých škol v republice. V letech 1931–1937 byl tajemníkem Komsomolu a KSČ v krajích Pardubice, Praha-venkov, České Budějovice, redaktorem týdeníku KSČ pro střední Čechy *Jednota*, přispíval do *Rudého práva*. Pro komunistické aktivity, většinou pro distribuci nelegálních tiskovin, byl desetkrát vězněn v řadě věznic: v krajské věznici v Kutné hoře, Chrudimi, Českých Budějovicích, v Praze, okresních věznicích v Německém Brodě, Pardubicích, Berouně, v policejních věznicích v Praze i německých Drážďanech...

V roce 1937 se přihlásil jako dobrovolník do mezinárodních brigád, které v občanské válce hájily Španělskou republiku proti gene

rálské vzpouře. Jako politický komisař 129. mezinárodní brigády v praporu Masaryk se zúčastnil bojů na frontách v Estremaduře, Aragonu a Levantě i při závěrečném ústupu republikánské armády z Katalánska do Francie v lednu–únoru 1939.⁴⁵ Ve Francii byl internován v táborech Saint Cyprien (department Pyrenées-Orientales) a Gurs (Pyrenées-Atlantiques), od října 1939 v pověstném táboře určeném pro obzvlášť nebezpečné osoby Vernet d'Arriège (Pyrenées-Midi), kde byl vězněn například známý protistalinský spisovatel Artur Koestler, který tábor popsal v knize *Scum of Earth*.

Začátkem června 1941 se mu při transportu do Německa podařilo uprchnout a zapojit se v Paříži do francouzského odboje. Stal se členem Československého národního výboru ve Francii. Od konce roku 1943 byl v Paříži velitelem deseti oddílů, celkem tisíce dvě stě zahraničních příslušníků Francouzských vnitřních sil (Forces françaises de l'Interieur – FFI) a v hodnosti kapitána se zúčastnil bojů za osvobození v Paříži v srpnu 1944. Od září 1944 do července 1945 působil jako vojenský referent Československého národního výboru ve Francii a redaktor československého vysílání francouzského rozhlasu.⁴⁶

Za svou odbojovou činnost obdržel řadu československých, francouzských, jugoslávských a polských vyznamenání, mezi československými vyznamenáními i nejvyšší československé vyznamenání Řád bílého lva, francouzský Croix de guerre, polský Virtuti militari.

Po návratu do vlasti byl Hromádko zástupcem vedoucí organizačního oddělení sekretariátu ÚV KSČ Marie Švermové a členem mezinárodního oddělení sekretariátu ÚV KSČ, šéfredaktorem stranického časopisu *Funkcionář*. Od září 1947 vedl informační oddělení, které tajně vytvářelo v partnerských stranách Národní fronty opoziční frakce, které napomáhaly prosadit mocenský monopol KSČ.⁴⁷

⁴⁵ O československé účasti ve španělské občanské válce napsal O. Hromádko článek Čechoslováci v boji o Španělsko. *Tvorba* XV, 1946, č. 15, s. 231.

⁴⁶ VHA, osobní spis účastníka národního boje za osvobození podle zákona č. 255/46 Sb., čj. 58706/48 a osobní složka O. Hromádka ve Sbírce Čs. interbrigadisté a.j. 233a. O čs. účasti na francouzském odboji Nekvasil, M., „Temoignage sur la résistance tchécoslovaque en France pendant la Seconde guerre mondiale.“ *Matériaux pour l'histoire pour l'histoire de notre temps* 1993, No. 31, s. 47–56.

⁴⁷ Viz Kaplan, K., *Pět kapitol o únoru*. Brno 1997, s. 3–34, 57–62.

Později byl usnesením předsednictva ÚV KSČ z 15. července 1949 převeden do armády. Od ledna 1950 se stal v hodnosti podplukovníka zástupcem náčelníka Hlavní správy výchovy a osvěty (HSVO) a vedoucím tajemníkem organizace KSČ v celé armádě. Z této funkce byl sesazen novým ministrem obrany JUDr. Alexejem Čepičkou a od května 1950 do ledna 1951 byl zástupcem velitele Vysoké školy válečné. V rámci rozsáhlého zatýkání funkcionářů stranického a státního aparátu, byl spolu se skupinou vysokých důstojníků armády 3. února 1951 zatčen⁴⁸ a po více než tříletém věznění v Kolodějích a Ruzyni odsouzen 1. dubna 1954 jako „špión ve službách kapitalistů a fašistů“ na dvanáct let vězení,⁴⁹ které strávil v pevnosti Leopoldov a v koncentračním táboře Rovnost v jáchymovských uranových dolech.

Po propuštění 30. dubna 1956 pracoval v dělnických profesích, nejprve v závodě Elektrosignál v Praze-Vysočanech, později až do své rehabilitace šest let jako brusič nástrojů v Závodech průmyslové automatizace (ZPA) v Praze-Nuslích. Po rehabilitaci a povýšení na plukovníka v roce 1963⁵⁰ odešel do důchodu. V roce 1967–1968 Hromádko přispěl několika články do diskuse o československých interbrigadistech⁵¹ a politice KSČ v době poválečného nástupu k moci.⁵² Po invazi armád Varšavské smlouvy emigroval do Švýcarska, kde pracoval pro Schweizerischer Sozialarchiv v Curychu. Hromádko zemřel 14. dubna 1983 v Yverdon-les-Bains v kantonu Vaud.

⁴⁸) Národní archiv, fond 02/2 Politické byro ÚV KSČ a.j.465, bod 26. Viz Závěrečná zpráva Kolderovy komise 220. schůzi politického byra ÚV KSČ ze dne 27. listopadu 1962 (dostupné na www.praguecoldwar.cz). [cit. 30. 9. 2017]

⁴⁹) VHA, Sběrka justiční dokumentace, fond Hlavní vojenský prokurátor, restní spis zn. HPz. 31/56. V tomto procesu byli odsouzeni plk. Bedřich Kopecký, pplk. Oto Hromádka, pplk. Antonín Svoboda, gen. Zdeněk Novák, gen. Rudolf Bulander, gen. Šimon Drgač, gen. Vladimír Drnec, gen. Karel Klapálek.

⁵⁰) Viz „Zpráva o výsledcích revize politických procesů z období let 1949–1954“, Rudé právo 22. 8. 1963.

⁵¹) K historii československých dobrovolníků ve Španělsku. *Příspěvky ke dějinám KSČ VI*, 1966, č. 3, s. 376–389. Poznámky k historii československých interbrigadistů ve Španělsku. Tamtéž VII, 1967, č. 6, s. 917–921.

⁵²) Viz Konference Únor a čs. revoluce. *Právník CVII*, 1968, č. 4, s. 363–368 a Co jste dělali komunisté? (Záznam besedy). *A revue XVI*, 1968, č. 12, s. 38–43 a č. 13, s. 30–33.

Hromádkova neobvyklá vzpomínková kniha „kriminálních příběhů a úvah“ *Jak se kalila voda* zachytila nejen jeho vězeňské zkušenosti, ale i naprostou deziluzi z uskutečňování komunistické utopie. Poprvé byla vydána v exilovém nakladatelství Index v Kolíně nad Rýnem roku 1982. Ve skromných exilových podmínkách kniha musela být ale zkrácena (viz poznámka Hromádka v kapitole „O podstatném a nepodstatném souložení“). V tomto rozšířeném, druhém vydání byla původní publikace doplněna o dosud nevydané kapitoly, dochované u rodiny Hromádka ve strojopisech A4. Jsou to kapitoly: „Nekrology“, „Lidé v propasti“, „Atentát“, „O podstatném a nepodstatném souložení“, „Tři demokracie: Německá demokracie“, „Tři demokracie: Československá demokracie“, „Tři demokracie: Švýcarská demokracie“. Kapitola „Příspěvek k dějinám české policie“ z původního vydání byla tak rozšířeně zařazena jako kapitola „Československá demokracie“.

V tomto vydání se editor řídil *Zásadami pro vydávání novodobých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*. Praha 2002. Pravopis byl sjednocen do současné gramatické a pravopisné normy, byly odstraněny tiskové chyby, poznámky autora pod čarou byly připojeny k vlastnímu textu. Pokud to bylo potřebné, bylo změněno i členění na odstavce. Nejasně čitelný výraz byl editorem označen [?]. Tam, kde časový odstup od události a nemožnost konfrontovat paměť s dobovými záznamy vedly autora k omylu, byla doplněna poznámka pod čarou. Vysvětlující údaje k jednotlivým osobám jsou uvedeny v rozšířeném jmenném rejstříku a týkají se především sledovaného období. Do rejstříku nebyly zařazeny osoby historické (J. Žižka apod.).